

Kilpailu- ja kuluttajaviraston päätös jatkoselvitykseen ryhtymisestä yrityskauppa-asiassa
Caverion Industria Oy / Maintpartner Group Oy

1 Asia ja asian vireilletulo

Yrityskauppa-asia, jossa Caverion Industria Oy hankkii yksinomaisen määräysvallan Maintpartner Group Oy:ssä. Yrityskauppa on ilmoitettu Kilpailu- ja kuluttajavirastolle (jäljempänä myös "KKV" tai "virasto") 20.5.2019.

2 Ratkaisu

Kilpailu- ja kuluttajavirasto ryhtyy asiassa kilpailulain 26 §:n 1 momentin nojalla jatkoselvitykseen, jossa tutkitaan, estääkö käsiteltävänä oleva yritys-kauppa kilpailulain 25 §:ssä tarkoitetulla tavalla olennaisesti tehokasta kilpailua Suomen markkinoilla tai niiden oleellisella osalla erityisesti siitä syystä, että sillä luodaan määräävä markkina-asema tai vahvistetaan sitä.

3 Osapuolet ja niiden harjoittama liiketoiminta

- 1 **Caverion Industria Oy** (jäljempänä yhdessä Caverion Oyj:n kanssa "Caverion" tai "ilmoitusvelvollinen") on osa Caverion Oyj:tä, joka on erikoistunut kiinteistöille ja teollisuuden toimijoille tarjottuihin teknisiin ratkaisuihin, mukaan lukien teollisuuslaitosten kunnossapitopalvelut. Caverionin kanssa samaan yritysryhmään kuuluvat sen suoraan tai välillisesti täysin omistamat yhteensä 22 tytäryhtiötä, mukaan lukien Caverion Industria Oy ja Oy Botnia Mills Service Ab ("BMS"), jossa Caverion Oyj käyttää määräysvaltaa osakassopimuksen perusteella.¹ Caverion-yhtiöitä on kymmenessä maassa: Suomessa, Ruotsissa, Norjassa, Tanskassa, Virossa, Latviassa, Liettuassa, Venäjällä, Saksassa ja Itävallassa.
- 2 Caverion Industria Oy:n ja sen kanssa samaan yritysryhmään kuuluvien yhteisöjen maailmanlaajuinen liikevaihto oli vuonna 2018 noin 2,2 miljardia euroa. Caverionin Suomesta kertynyt liikevaihto oli vuonna 2018 yhteensä [yli 500]² miljoonaa euroa.
- 3 **Maintpartner Group Oy** (jäljempänä "Maintpartner") on teollisuuden käyttö- ja kunnossapitoon keskittyvä yritys, jonka asiakkaita ovat pääasiassa eri teollisuudenaloilla toimivat teollisuuden yritykset. Maintpartner tarjoaa myös projekti-, asennus- ja suunnittelupalveluita täydentämään kunnossapitotoimintaansa. Maintpartnerilla on operatiiviset tytäryhtiöt Suomessa, Ruotsissa, Puolassa ja Virossa.
- 4 Maintpartner Group Oy:n maailmanlaajuinen liikevaihto oli vuonna 2018 [yli 100] miljoonaa euroa.³ Maintpartnerin Suomesta kertynyt liikevaihto oli vuonna 2018 yhteensä [yli 100] miljoonaa euroa.

¹ Caverion tarjoaa BMS:n kautta kunnossapitopalveluita metsä- ja prosessiteollisuuden asiakkaille.

² Hakasulkeissa täsmällinen tieto poistettu liikesalaisuutena.

³ [REDACTED]

- 5 Yrityskaupan ilmoittajan mukaan Caverion Industria Oy hankkii Maintpartner Holding Oy:ltä Maintpartner Group Oy:n koko osakekannan ja pääomallinat. Maintpartnerin ruotsalainen tytäryhtiö, Maintpartner AB, ei ole osa nyt käsillä olevaa yrityskauppaa ja se divestoidaan ennen kaupan toteuttamista.

4 Sovellettava lainsäädäntö

4.1 Kilpailulain yrityskauppavalvontaa koskevat säännökset

- 6 Kilpailulain (948/2011) 21 §:n 1 momentin mukaan yrityskaupalla tarkoitetaan: 1) kirjanpitolain (1336/1997) 1 luvun 5 §:ssä tarkoitetun määräysvallan tai vastaavan tosiasiallisen määräysvallan hankkimista; 2) elinkeinonharjoittajan koko liiketoiminnan tai sen osan hankkimista; 3) sulautumista; 4) sellaisen yhteisyrityksen perustamista, joka huolehtii pysyvästi kaikista itsenäiselle yritykselle kuuluvista tehtävistä.
- 7 Kilpailulain 21 §:n 3 momentin mukaan yrityskaupan osapuolella tarkoitetaan määräysvallan hankkijaa, 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun liiketoiminnan tai sen osan hankkijaa, määräysvallan kohdetta, 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua liiketoimintaa tai sen osaa, 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuun sulautumiseen osallistuvaa yhteisöä tai säätiötä sekä 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetun yhteisyrityksen perustajaa.
- 8 Kilpailulain 22 §:n 1 momentin mukaan säännöksiä yrityskauppavalvonnasta sovelletaan yrityskauppaan, jossa yrityskaupan osapuolten yhteenlaskettu liikevaihto ylittää 350 miljoonaa euroa ja jossa vähintään kahden yrityskaupan osapuolen Suomesta kertynyt liikevaihto ylittää kummankin osalta 20 miljoonaa euroa.
- 9 Kilpailulain 25 §:n 1 momentin mukaan markkinaoikeus voi Kilpailu- ja kuluttajaviraston esityksestä kieltää tai määrätä purettavaksi yrityskaupan tai asettaa yrityskaupan toteuttamiselle ehtoja, jos yrityskauppa olennaisesti estää tehokasta kilpailua Suomen markkinoilla tai niiden oleellisella osalla erityisesti siitä syystä, että sillä luodaan määräävä markkina-asema tai vahvistetaan sitä.
- 10 Kilpailulain 26 §:n 1 momentin mukaan Kilpailu- ja kuluttajavirasto tutkii yrityskauppaa koskevan ilmoituksen välittömästi. Ensi vaiheessa Kilpailu- ja kuluttajavirasto ratkaisee, onko asiassa ryhdyttävä jatkoselvitykseen. Jos Kilpailu- ja kuluttajavirasto ei anna päätöstä jatkoselvitykseen ryhtymisestä kuukauden kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta, yrityskaupan katsotaan tulleen hyväksytyksi.⁴

---

⁴ Yrityskauppavalvonnan määräaikojen laskeminen on muuttunut 17.6.2019 voimaan tulleella kilpailulain muutoksella (721/2019). Uuden säännöksen mukaan määräaika I-vaiheen päätökselle on 23 työpäivää. KKV soveltaa uusia määräaikoja yrityskauppoihin, jotka ilmoitetaan 17.6.2019 ja sen jälkeen.

- 11 Kilpailulain 44 §:n mukaan Kilpailu- ja kuluttajaviraston 26 §:n 1 momentin nojalla antamaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

4.2 Kilpailulain yrityskauppavalvontaa koskevien säännösten soveltuminen järjestelyyn

- 12 Kilpailu- ja kuluttajavirastolle toimitetun yrityskauppailmoituksen mukaan Caverion Industria Oy hankkii Maintpartner Group Oy:n koko osakekannan. Järjestelyssä on kyse kilpailulain 21 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetusta määräysvallan hankkimisesta.
- 13 Yrityskaupan osapuolten yhteenlasketun liikevaihdon ollessa yli 350 miljoonaa euroa ja molempien Suomesta kertyneen liikevaihdon ollessa yli 20 miljoonaa euroa kilpailulain 22 §:n mukaiset liikevaihtorajat ylittyvät, joten järjestelyyn sovelletaan kilpailulain yrityskauppavalvontaa koskevia säännöksiä.

5 Relevantit markkinat

5.1 Ilmoittajan näkemys relevanteista markkinoista

- 14 Ilmoittajan näkemyksen mukaan yrityskaupan kannalta relevantteina markkinoina tulee pitää teollisuuden kunnossapitopalveluiden markkinoita sekä teollisuuden projektointipalveluiden markkinoita.

Teollisuuden kunnossapitopalveluiden markkina

- 15 Teollisuuden kunnossapitopalvelut käsittävät eri teollisuusalojen laitosten, laitteiden ja laitosalueen kunnossapitoon ja huoltoon liittyvät palvelut, jotka sisältävät muun muassa mekaaniset kunnossapitotyöt, sähkö- ja automaatiokäynnissäpidon, telahuolto- ja korjaamopalvelut ja logistiikkapalvelut. Kunnossapidosta voi vastata joko teollisuuden toimija itse (ns. *in-house* -periaatteella) tai palvelun tuottaminen voidaan ulkoistaa kunnossapitoon erikoistuneelle palveluntarjoajalle joko kokonaan tai osittain.
- 16 Ilmoitusvelvollinen katsoo, että teollisuuden kunnossapitopalveluiden markkinalle kuuluvat sekä ulkoistetut että itse tuotetut (*in-house*) kunnossapitopalvelut. Kunnossapitopalveluiden ulkoistuksessa teollisen laitoksen ylläpitoon liittyvät toiminnot, omaisuus (varasto ja varaosat) ja henkilöstö ulkoistetaan yleensä kilpailutuksen perusteella ulkopuoliselle palveluntuottajalle ja palvelu tarjotaan pääasiassa ulkoistavan teollisen toimijan toimipisteessä (*on-site*). Ulkoistussopimuksen myötä kunnossapidosta vastaava palveluntarjoaja optimoi laitoksen ylläpitoon vaadittavan henkilöstön määrän, jota voidaan tarvittaessa täydentää palveluntarjoajan palvelukeskuksen lisäresursseilla. Asiakas voi ulkoistaa palvelun kokonaan tai se voi ulkoistaa osan kunnossapidosta ja hoitaa osan itse.
- 17 Ilmoitusvelvollisen arvion mukaan vuonna 2018 teollisuuden kunnossapitopalveluiden markkinan koko myynnin arvon perusteella (sisältäen *in-house*

-tuotannon) oli 3 200–3 800 miljoonaa euroa, josta yrityskaupan osapuolten yhteenlaskettu markkinaosuus oli ilmoittajan arvion mukaan [0–5] prosenttia. Teollisuuden ulkoistettujen kunnossapitopalveluiden markkinan koko myynnin arvolla mitattuna oli vuonna 2018 ilmoittajan arvion mukaan 550–670 miljoonaa euroa, josta osapuolten yhteenlaskettu markkinaosuus oli ilmoittajan arvion mukaan [20–30] prosenttia.

- 18 Ilmoitusvelvollisen mukaan teollisuuden kunnossapitopalveluiden kokonaismarkkinaa tai ulkoistettujen palveluiden markkinaa ei ole asianmukaista segmentoida toiminnoittain, toimialoittain tai asiakkaan koon mukaan.
- 19 Edellä mainitusta huolimatta ilmoitusvelvollinen on viraston pyynnöstä toimittanut arvionsa markkinoiden koosta ja markkinaosuuksista toimialakohtaisesti. Ilmoitusvelvollisen mukaan myöskään millään näin tarkastellulla segmentillä osapuolten yhteenlaskettu osuus palveluista ei ole merkittävä ja yrityskaupan aikaansaama myynnin osuuden kasvu on maltillinen. Tuotetut palvelut ovat lähtökohtaisesti samoja riippumatta siitä, millä teollisuuden toimialalla asiakas toimii, eikä palveluiden tarjoaminen vaadi erityistä toimialaosaamista.
- 20 Ilmoitusvelvollinen on lisäksi viraston pyynnöstä kuvannut tarkemmin kunnossapitopalveluiden tuottamista suurvesivoimalaitoksille. Ilmoitusvelvollinen katsoo, etteivät teollisuuden kunnossapitopalvelut vesivoimalaitoksia operoiville asiakkaille muodosta omaa erillistä hyödykemarkkinaa. Siltä osin kuin palvelut esimerkiksi suurvesivoimalaitosasiakkaille edellyttävät toimialakohtaista tietotaitoa (laitteiston ohjaus ja käynnistäminen sekä patoturvallisuus), nämä palvelut ovat asiakkaan vastuulla. Ilmoitusvelvollinen katsoo lisäksi, ettei vesivoimalaitoksen kunnossapitopalvelun luonne, laatu ja määrä eroa vesivoimalaitoksen tehon mukaan ja relevantti segmentti muodostuisi vesivoimalaitoksista kokonaisuudessaan.
- 21 Ilmoitusvelvollisen mukaan asiakkaan kokoa merkityksellisempää on asiakkaan teollisen tuotannon arvo ja määrä sekä laitospohjaisen toiminnan laajuus ja arvo. Ilmoitusvelvollinen katsoo, että osulkoistusratkaisujen myötä suuret palveluntarjoajat kilpailevat ilmoitusvelvollisen samoista asiakkaista ja kohteista pienten palveluntarjoajien kanssa, asiakkaan ja laitoksen koosta riippumatta.

Projektointipalveluiden markkina

- 22 Ilmoitusvelvollisen mukaan teollisuuden projektointi sisältää teollisuuden kunnossapitoa tukevia palveluja, kuten laitospohjaisen toiminnan aikana tehtäviä määräaikaishuoltoja ja muita korjaustöitä, tuotantolaitosten, -linjojen ja -laitteiden perusparannuksia ja modernisointeja kuin myös uusien investointien osatoteutuksia, kuten uusien laitteistojen ja linjojen asennuksia, sähköautomaatio- ja muita mekaanisia asennustöitä.

- 23 Projektointipalvelut eroavat ilmoitusvelvollisen mukaan teollisuuden kunnossapidosta siten, että ne sovitaan yleensä kertaluontoisesti tai projekti-kohtaisesti ja osa työstä voidaan myös suorittaa tuntilaskutusperusteisesti. Palveluita voidaan tarjota myös määrävuosin uusittavina raamisopimuksina, joiden kautta pääosin kertaluonteisia palveluita tilataan. Asiakkailta voi olla raamisopimus useamman palveluntarjoajan kanssa. Vaikka teollisuuden asiakkaat voivat myös itse vastata, johtaa ja toteuttaa projektointipalveluita, nämä palvelut tuotetaan pääsääntöisesti ulkoisesti. Tämä johtuu pitkälti siitä, että teollisuuden asiakkaat keskittyvät ydinliiketoimintaansa.
- 24 Ilmoittaja arvioi teollisuuden projektointipalveluiden markkinan kooksi myynnin arvon perusteella (sisältäen *in-house* -tuotannon) 1 400–1 600 miljoonaa euroa vuonna 2018, josta yrityskaupan osapuolten yhteenlaskettu markkinaosuus oli ilmoittajan arvion mukaan [5–10] prosenttia.
- 25 Ilmoittajan mukaan markkinoita ei tule segmentoida edelleen, mutta käsillä olevan yrityskaupan osalta on tunnistettavissa *teollisuuden pienten projektointipalveluiden markkinasegmentti*, jolla toimitettujen teollisuuden pienten projektointipalveluiden yksittäinen arvo jää alle viiden miljoonan euron. Ilmoitusvelvollisen mukaan pienten projektointipalveluiden markkinasegmentillä voidaan tunnistaa edelleen kaksi palvelualueita, joissa yrityskaupan osapuolilla on päällekkäistä toimintaa: seisokkipalvelut ja laitosprosessin muutos- ja modernisointiprojektit.
- 26 *Seisokkipalvelut*. Teollisuuden laitoksen laitteita huolletaan ja korjataan jatkuvasti. Pieniä huolto- ja korjaustöitä, kuten voiteluhuoltoa ja pienimuotoisia korjaustöitä, voidaan suorittaa lyhyen tuotannonpysähdyksen tai jopa tuotannon aikana. Aika ajoin laitteistolle suoritetaan huolto- ja korjaustöitä, joita ei ole mahdollista tehdä tuotannon aikana. Tällöin tuotanto pysäytetään ja huolto- sekä korjaustyöt tehdään seisokin aikana. Seisokin luonteesta ja laajuudesta riippuen, seisokkitöitä suorittaa yksi tai useampi palveluntarjoaja. Ilmoitusvelvollinen katsoo, ettei seisokkitöitä ole asianmukaista segmentoida teollisen laitoksen tuotannon tai toimialan perusteella.
- 27 *Laitosprosessin muutos ja modernisointiprojektit*. Teollisuuden tuotantolaitteistoa muutetaan esimerkiksi silloin kun tuotetta tai tuotantokapasiteettia muutetaan, samoin tuotantoprosessin ja laitteiston modernisointi edellyttää muutoksia tuotantolaitoksella. Yrityskaupan osapuolet tarjoavat laitteiden asennusta ja siihen liittyviä mekaanisia asennuspalveluja (kuten putkisto- ja sähköasennuksia). Asiakkaiden toimialat eivät ilmoitusvelvollisen mukaan vaikuta merkittävästi muutos- ja modernisointiprojektien sisältöön. Toimialalla on merkitystä pääasiassa tuotetun palvelun laajuuteen. Ilmoitusvelvollinen katsoo, ettei laitosprosessin muutos- ja modernisointiprojekteja ole tarkoituksenmukaista tarkastella erikseen asiakkaan toimialan mukaan.
- 28 Ilmoittaja arvioi teollisuuden pienten projektointipalveluiden markkinan kooksi myynnin arvon perusteella 1 200–1 400 miljoonaa euroa vuonna 2018, josta yrityskaupan osapuolten yhteenlaskettu markkinaosuus oli il-

moittajan arvion mukaan [5–10] prosenttia. Ilmoitusvelvollisen arvion mukaan osapuolten yhteenlaskettu markkinaosuus seisokkipalveluiden segmentillä oli [10–15] prosenttia ja laitosprosessin muutos- ja modernisointiprojektien segmentillä [5–10] prosenttia vuonna 2018.

Maantieteellinen markkina

- 29 Ilmoitusvelvollisen mukaan sekä teollisuuden kunnossapitopalveluiden että projektointipalveluiden maantieteellinen markkina on vähintään Suomen laajuinen.
- 30 Ilmoitusvelvollisen näkemyksen mukaan teollisuuden kunnossapitopalveluita ostavat asiakkaat toimivat koko Suomen laajuisesti. Niin ikään teollista kunnossapitoa tarjoavista toimijoista monet toimivat koko Suomen alueella, eivätkä tarjotut ja tuotetut kunnossapitopalvelut eroa teollisen laitoksen sijainnin perusteella taikka edellytä paikallista toimipistettä.
- 31 Ilmoitusvelvollisen näkemyksen mukaan myöskään projektointipalvelumarkkinan kilpailuolosuhteet eivät vaihtele merkittävällä tavalla alueellisesti. Esimerkiksi hinnat määräytyvät yksittäisten projektien sisällön perusteella. Ilmoitusvelvollisen käsityksen mukaan monet osapuolten merkittävistä kilpailijoista toimivat valtakunnallisesti, minkä ohella Suomessa on lukuisa määrä pienempiä paikallisia palveluntarjoajia, joilla on edellytykset tarjota palveluita myös alueellisesti laajemmin.

5.2 KKV:n alustava arvio relevanteista markkinoista

- 32 KKV ei ota tässä päätöksessä lopullista kantaa relevanttien hyödykemarkkinoiden tai maantieteellisten markkinoiden määrittelyyn. Virasto ei myöskään käsittele tässä päätöksessä kaikkia mahdollisia relevanteja markkinoita, joihin voi liittyviä kilpailuhuolia. Alustavassa tarkastelussaan virasto on kuitenkin kiinnittänyt huomiota erityisesti ilmoitusvelvollisen näkemykseen siitä, että asiakkaiden oman *in-house* -tuotannon tulisi katsoa kuuluvan samoille relevanteille kokonaismarkkinoille.
- 33 Viraston alustavan arvion mukaan asiakkaan itselleen tuottamat palvelut jäävät pääsääntöisesti relevantin hyödykemarkkinan ulkopuolelle, mikäli niitä ei tarjota tai pyritä tarjoamaan markkinoilla muille potentiaalisille asiakkaille hintojen nousun seurauksena. Ainoastaan siinä tapauksessa, että asiakas myy esimerkiksi itse tuottamaansa kunnossapitoa toisille asiakkaille, voidaan se *tältä osin* katsoa osapuolten kilpailijaksi ja sen kunnossapitopalveluiden myynnistä saama liikevaihto laskea osaksi kunnossapitopalveluiden markkinan kokonaisliikevaihtoa. Muussa tapauksessa sisäinen tuotanto tulee lähtökohtaisesti huomioida keskittymästä seuraavaa hinnan nousupainetta mahdollisesti tasapainottavana tekijänä. Virasto ei ole alustavassa tarkastelussaan havainnut perusteita katsoa sisäisen tuotannon

kuuluvan samalla relevantille markkinalle nyt käsillä olevassa tapauksessa.⁵

- 34 Viraston alustavissa selvityksissä on tullut esiin myös seikkoja, jotka viittaavat siihen, että markkinoita saattaisi olla perustelua tarkastella erikseen ja oteltuna esimerkiksi hankkeen laajuuden mukaan, toimialoittain ja/tai alueittain. Esimerkiksi teollisuuden kunnossapidon kokonaisulkoistukset saattavat viraston alustavan tarkastelun perusteella muodostaa oman relevantin markkinansa, jolla varteenotettavien palveluntarjoajien määrä on huomattavasti rajatumpi. Lisäksi virasto on kiinnittänyt huomiota keskittymän ja sen pääkilpailijoiden stabiileihin markkinaosuuksiin eri toimialoilla sekä keskittymän huomattavan korkeisiin markkinaosuuksiin suurvesivoimalaitosten kunnossapitomarkkinoilla.
- 35 Myös maantieteellisen markkinan laajuutta on perusteltua selvittää tarkemmin jatkokäsittelyssä. Virasto on havainnut, että palvelukeskusten tyyppillinen toimintasäde saattaa vaihdella tarjottavan toiminnon mukaisesti, minkä lisäksi maantieteellinen läsnäolo voi olla merkittävä tekijä kilpailutuksessa. Viraston alustavia havaintoja tukevat myös alla tarkemmin eriteltyt markkinatoimijoiden virastolle esittämät näkemykset.

6 Yrityskaupan kilpailuvaikutukset

- 36 Ilmoitusvelvollinen katsoo, että yrityskauppa ei estä merkittävästi tehokasta kilpailua teollisten kunnossapitopalveluiden markkinalla tai teollisuuden pienten projektointipalveluiden markkinalla.
- 37 Sen lisäksi, että keskittymän osuus palvelumarkkinoilla ei ole merkittävä, ilmoitusvelvollinen katsoo, että tehokas kilpailu markkinoilla säilyy huomioiden, että (i) keskittymä kohtaa edelleen merkittävää kilpailupainetta suurten asiakkaiden taholta, jotka tuottavat ja voivat tuottaa kunnossapitopalveluita sisäisesti kuin myös siitä syystä, että varteenotettavia kilpailijoita on markkinalla suuri määrä, (ii) teollisuuden kunnossapito ja teollisuuden pienten projektointipalveluiden asiakkaat käyttävät merkittävää neuvotteluvoimaa, (iii) teollisuuden laitevalmistajat ovat yhä enenevässä määrin kilpailijoita myös kunnossapidossa ja (iv) alalle tulon ei ole esteitä ja esimerkiksi lähi-alueilla (kuten Ruotsi) toimivat kilpailijat voivat helposti laajentaa palvelujensa maantieteellistä tarjontaa.
- 38 Edellä kuvatusti, viraston alustavan arvion mukaan relevantteja markkinoita tulee lähtökohtaisesti tarkastella erikseen sisäisestä tuotannosta.
- 39 Markkinan rakenteen ja yrityskaupan kilpailuvaikutusten arvioimiseksi virasto on kerännyt yksityiskohtaista aineistoa yrityskaupan osapuolilta ja näiden kilpailijoilta. Viraston alustavissa selvityksissä on käynyt ilmi, että merkittävä osa osapuolten virastolle ilmoittamista kilpailijoista ei tuota lainkaan teollisuuden kunnossapito- tai projektointipalveluita, minkä lisäksi useat laite-

⁵ Ks. vastaavasti KKV:n päätös asiassa Terveystalo/Diacor, 27.3.3017, Dnro KKV/1152/14.00.10/2016

valmistajat eivät mieltäneet itseään yrityskaupan osapuolten kilpailijoiksi. Laitevalmistajat tarjoavat myymiensä tuotteiden kunnossapitopalvelua näiden elinkaaren ajan. Laitevalmistajat eivät kuitenkaan tarjoa muita kunnossapitopalveluita eivätkä sen vuoksi katso kilpailevansa osapuolten kanssa samoilla markkinoilla. Markkinakuuleminen on lisäksi indikoinut, että osa ilmoitetuista kilpailijoista toimii suurempien toimijoiden alihankkijoina.

- 40 KKV:n alustava tarkastelu viittaa näin ollen siihen, että virastolle ilmoitetut relevantit markkinat ovat ilmoitettua kapeammat ja keskittymän markkinaosuudet saattavat nousta huomattavasti yrityskauppailmoituksessa esitettyjä arvioita korkeammiksi. Alustavan tarkastelun perusteella keskittymän markkinaosuudet nousisivat huomattavan korkeiksi etenkin teollisuuden kunnossapitopalveluiden kokonaisulkoistusten osalta, joka saattaa edellä kuvasti viraston alustavan arvion mukaan muodostaa oman relevantin markkinansa.
- 41 Yrityskaupan kilpailuvaikutusten selvittämiseksi KKV on kuullut myös useita alan muita toimijoita ja asiakkaita. Useat viraston kuulemista markkinatoimijoista ovat pitäneet ilmoittajien näkemyksiä yrityskaupan kannalta relevanteista markkinoista ja kaupan vaikutuksista oikeansuuntaisina. Markkinakuulemisessa on kuitenkin esitetty myös eriäviä näkemyksiä.
- 42 Osa lausunnonantajista on ilmaissut huolensa kilpailun vähenemisestä ja siitä seuraavasta hintojen noususta sekä palveluiden laadun heikkenemisestä, erityisesti ydinvoimalaitosten ja suurvesivoimalaitoksen segmenteillä, missä osapuolet ovat suuria toimijoita.
- 43 Markkinakuulemisessa on niin ikään noussut esiin huoli kilpailun vähenemisestä tietyillä maantieteellisillä alueilla. Viraston alustavien tietojen mukaan keskittymän kohtaama kilpailu on tietyillä paikkakunnilla hyvin vähäistä.
- 44 Alalle tulo ja toiminnan laajentaminen ovat viraston saamien lausuntojen perusteella ainakin jossain määrin riippuvaisia kohteena olevasta markkinasta tai segmentistä. Esimerkiksi edellä mainitulla teollisuuden kunnossapidon kokonaisulkoistusten segmentillä alalle tulo tai toiminnan laajentaminen saattaa kestää jopa useita vuosia. Alalle tuloa ja laajentumista vaikeuttaa viraston selvitysten mukaan muun muassa referenssivaatimukset sekä kokonaisulkoistuksen tarjoajalta tavanomaisesti edellytettävä riskinkantokyky. Alalle tulon kynnyks voi siten olla varsin korkea.

7 Johtopäätös

- 45 Edellä kuvatuilla perusteella Kilpailu- ja kuluttajavirasto pitää yrityskaupan kilpailuvaikutusten selvittämisen jatkamista tarpeellisena.
- 46 Jatkoselvityksessä on muun muassa tarkasteltava sitä, missä määrin *in-house* tuotanto aiheuttaa kilpailupainetta teollisuuden kunnossapitopalveluiden markkinalla ja missä määrin *in-house* tuotanto tasapainottaa keskit-

tymästä mahdollisesti seuraavaa hinnankorotuspainetta. Samoin on selvittävää, onko teollisuuden kunnossapidon kokonaisulkoistusten markkinaa tarkasteltava omana relevanttina markkinaa ja onko teollisuuden kunnossapidon ja projektointipalveluiden markkinoita tarkasteltava toimiala- tai segmenttikohtaisesti ainakin joltain osin. Lisäksi on selvittävää, millä maantieteellisellä alueella toimivilta yrityksiltä yrityskaupan osapuolet kohtaavat kilpailun painetta.

8 Sovelletut säännökset

Kilpailulaki (348/2011) 21, 22, 24 ja 26 §.

9 Muutoksenhaku

Kilpailulain 44 §:n perusteella yrityskaupan ilmoittaja ei saa hakea muutosta tähän päätökseen valittamalla.

10 Lisätiedot

Lisätietoja päätöksestä antaa erityisasiantuntija Anu Ala-Outinen, puhelin 029 505 3010, sähköposti etunimi.sukunimi@kkv.fi.

Ylijohtaja

Timo Mattila

Erityisasiantuntija

Anu Ala-Outinen